

Streszczenie popularnonaukowe

Po ustąpieniu ostatniego lądolodu, obszar Nizy Europejskiego stał się powtórnie celem kolonizacji ludzkiej. Populacje łowiecko-zbierackie, które jako pierwsze zaczęły zasiedlać ten obszar wiązane są z tzw. kulturą hamburską. Ślady osadnictwa społeczności hamburskich na omawianym obszarze są bardzo znikome. Źródła archeologiczne zwykle ograniczają się jedynie do pozostałości wytwórczości krzemieniarskiej. Materiał krzemienisty zgrupowany jest w skupienia jedno- lub kilku krzemienicowe. To ubóstwo źródeł powoduje, iż okres początku późnego glacjału i obraz kulturowy społeczności hamburskich jest nadal słabo rozpoznany. W ostatnich latach szczegółowe badania nad technologią krzemieniarską oraz organizacją przestrzenną obozowisk pozwoliły uzupełnić wiedzę o kulturze hamburskiej w rejonach północnych Niemiec oraz Holandii. Celem projektu jest kompleksowa, wieloaspektowa analiza źródeł krzemienistych ze stanowisk hamburskich z obszaru Wielkopolski. Przeprowadzona analiza ma na celu rekonstrukcję technologii krzemieniarskiej, organizacji przestrzennej obozowiska, a także ukazanie wymiaru społecznego działalności wytwórczej (analiza w mikroskali pojedynczego obozowiska) oraz mobilności osadniczej

Analiza materiałów krzemienistych zostanie wykonana przy użyciu metody składanek. Metoda składanek pozwala na uchwycenie jednostkowych działań technologicznych (eksploatacji bryły surowca, produkcji i naprawy narzędzi), bezpośrednią rekonstrukcję procesów technologicznych (łańcuchów operacji) oraz przemieszczeń materiałów w przestrzeni obozowiska związanych z kulturowymi oraz naturalnymi procesami depozycji źródeł. W kontekście przyjętych założeń teoretycznych i celów pracy istotną właściwością metody jest możliwość jednoczesnego połączenia wymiaru technologicznego i przestrzennego w obrębie pojedynczych jednostek analitycznych – bloków złoża. Ponadto w przypadku stanowisk wieloskupieniowych pozbawionych datowań bezwzględnych umożliwiającą określenie ich chronologii (m. in. Myszęcín) metoda składanek pozwala ustalić chronologię względną – relacje czasowe między skupieniami.

Prezentowany projekt jest pierwszą próbą nowego ujęcia technologii krzemieniarskiej, organizacji przestrzennej i modelu osadnictwa kultury hamburskiej na terenie Wielkopolski w wymiarze społecznym. Dotychczasowe interpretacje odwoływały się do klasycznych stanowisk hamburskich z Doliny Tunelowej obfitujących w szczątki kostne reniferów – modele mobilności i charakteru osadnictwa łączone były z uwarunkowaniami środowiskowymi związanymi z sezonowymi migracjami stad reniferów. W prezentowanym projekcie proponowane jest odejście od interpretacji ekologicznych. Uwaga skierowana jest w stronę społecznych warunków funkcjonowania sieci osadniczej. Przedstawione badania będą stanowić również pierwszą pełną analizę materiałów krzemienistych metodą składanek przeprowadzoną w skali regionalnej. Umożliwią dokładną rekonstrukcję technologii krzemieniarskiej oraz zachowań przestrzennych w obrębie obozowisk.